

БЪЛГАРСКА
НАРОДНА
БАНКА

БЪЛГАРСКА
НАРОДНА
БАНКА

Доклад

за прегледа на качеството на активите и
стрес теста на българската банкова система

Август 2016 г.

© Българска народна банка, 2016

Адрес пл. „Княз Александър I“ № 1, 1000 София, България

Телефон +359 2 914 59

Интернет сайт <http://www.bnb.bg/>

© Всички права запазени. При посочване на източника е разрешено възпроизвеждането с образователна и нетърговска цел.

Съдържание

Списък с фигури	5
Списък с таблици	5
Списък с графики	5
Абревиатури	6
1. Въведение	7
2. Обща информация	9
3. Процес на провеждане на ПКА и стрес теста	12
3.1. Участващи банки	12
3.2. Активи, обект на преглед	12
3.3. Преглед на качеството на активите	13
3.4. Стрес тест	16
3.5. Управление на проекта	17
3.6. Гарантиране на качеството	18
3.7. Естество на ПКА и стрес теста	20
4. Обобщение на резултатите	21
4.1. Преглед на качеството на активите	21
4.2. Стрес тест	21
5. Резултат от ПКА	23
5.1. Общо корекции и ефект върху капитала	23
5.2. Индивидуално начислени провизии	24
5.3. Колективни провизии	26
5.4. Преглед на други експозиции	27
5.5. Последващи надзорни мерки	28
6. Стрес тест	29
6.1. Общ преглед	29
6.2. Обвързване на констатациите и резултатите от ПКА с входящите параметри на симулацията на стрес теста	29
6.3. Методология	30
6.4. Макроикономически сценарии	30
6.4.1. Базисен макроикономически сценарий	30
6.4.2. Утежнен макроикономически сценарий	30

7.	Обобщени резултати от стрес теста	32
7.1.	Базисен сценарий	32
7.2.	Утежнен сценарий	33
7.3.	Последващи надзорни мерки	35
8.	Приложения	36
8.1.	Резултати от прегледа на качеството на активите и стрес теста на ниво банкова система	36
8.2.	Резултати от прегледа на качеството на активите и стрес теста на индивидуално ниво	38

Списък с фигури

Фигура 1: Схема на работните задачи по ПКА	13
Фигура 2: Схема на етапите от стрес теста	16
Фигура 3: Схема за управление на проекта	17

Списък с таблици

Таблица 1: Разпределение на индикаторите за обезценка на експозиции към корпоративни клиенти, прекласифицирани към NPE	26
Таблица 2: Макроикономически допускания	31
Таблица 3: CET1 капитал, индивидуално ниво	38
Таблица 4: CET1% изменения според базисен и утежнен сценарий	39
Таблица 5: Разпределение на базовия собствен капитал от първи ред и покритие на капиталовите буфери	40

Списък с графики

Графика 1: CET1: ПКА/СТ ефект	22
Графика 2: ПКА корекция по банкови групи	23
Графика 3: ПКА корекция по компоненти	24
Графика 4: Обезценка по портфейл	25
Графика 5: PE към NPE прекласификации, % от първоначални PE експозиции	25
Графика 6: Корекция вследствие на колективно провизиране	26
Графика 7: Разбивка по портфейл	27
Графика 8: Реален БВП – прогноза в базисен и утежнен сценарий	31
Графика 9: Влияние върху капитала в базисен сценарий на стрес теста	32
Графика 10: Принос на основни рискове към изменението на CET1% от 2015 г. след ПКА до 2018 г. в базисен сценарий	33
Графика 11: Влияние върху капитала в утежнения сценарий на стрес теста	33
Графика 12: Принос на основни рискове към изменението на CET1% от 2015 г. след ПКА до 2018 г. в утежнен сценарий	34
Графика 13: CET1 капитал на ниво банкова система (млн. лв.)	36
Графика 14: CET1% на ниво банкова система (%)	36
Графика 15: CET1% по банкова група, изменение в пр.п. след корекции от ПКА	37

Абревиатури

БВП	брутен вътрешен продукт
БНБ	Българска народна банка
ЕБО	Европейски банков орган
ЕК	Европейска комисия
ЕНМ	Единен надзорен механизъм
ЕС	Европейски съюз
ЕЦБ	Европейска централна банка
ЗКИ	Закон за кредитните институции
ИТ	информационни технологии
лв.	български лева
МВФ	Международен валутен фонд
млн. лв.	милиони левове
МОС	Международни одиторски стандарти
МСП	малки и средни предприятия
МСС	Международни счетоводни стандарти
МСФО	Международни стандарти за финансова отчетност
ПКА	Преглед на качеството на активите
ПКД	Преглед на кредитни досиета
пр.п.	процентен пункт
РЗ	работна задача
СТ	стрес тест
ХИПЦ	хармонизиран индекс на потребителските цени
<i>AFS</i>	на разположение за продажба (<i>available for sale</i>)
<i>CET1</i>	базов собствен капитал от първи ред (<i>common equity tier 1</i>)
<i>CET1</i> капитал	размер на базовия собствен капитал от първи ред
<i>CET1</i> %	съотношение на базовия собствен капитал от първи ред
<i>CPMO</i>	координационен център на проекта (<i>central project management office</i>)
<i>CRD IV</i>	Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО
<i>CRR</i>	Регламент (ЕС) № 575/2013 относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници
<i>CVA</i>	корекция на кредитната оценка (<i>credit valuation adjustment</i>)
<i>DIV</i>	валидиране на данните (<i>data integrity validation</i>)
<i>DSCR</i>	съотношение на покритие на обслужвания дълг (<i>debt service coverage ratio</i>)
<i>EBITDA</i>	оперативна печалба преди лихви, данъци и амортизация, ОПЛДА (<i>earnings before interest, tax, depreciation and amortization</i>)
<i>FAQ</i>	често задавани въпроси (<i>frequently asked questions</i>)
<i>IBNR</i>	възникнали, но нерегистрирани загуби (<i>incurred but not reported</i>)
<i>IRB</i>	вътрешни модели за кредитен риск (<i>internal risk-based</i>)
<i>HA</i>	придобити активи
<i>LGD</i>	загуба при неизпълнение (<i>loss given default</i>)
<i>NI</i>	нетен лихвен доход (<i>net interest income</i>)
<i>NPE</i>	експозиция в неизпълнение (<i>non-performing exposure</i>)
<i>NPV</i>	нетна настояща стойност (<i>net present value</i>)
<i>P&L</i>	Отчет за всеобхватния доход
<i>PD</i>	вероятност за неизпълнение (<i>probability of default</i>)
<i>PMO</i>	звено „Управление на проект“ (<i>project management office</i>)
<i>PP&A</i>	политики, процеси и преглед на счетоводната политика (<i>processes, policies and accounting review</i>)
<i>QA</i>	гарантиране на качеството (<i>quality assurance</i>)
<i>RRE</i>	жилищно и ипотечно кредитиране (<i>residential real estate</i>)
<i>RWA</i>	рисково претеглени активи (<i>risk weighted assets</i>)

1. Въведение

Банковата система остава добре капитализирана след отразяване на резултатите от Прегледа на качеството на активите, със съотношение на базовия собствен капитал от първи ред от 18.9%, значително над регулаторния минимум от 4.5%. При това резултатите на отделните банки показват, че капиталовата адекватност на всички банки остава над задължителния регулаторен минимум.

Резултатите от Стрес теста потвърждават силната капиталова позиция и устойчивостта на шокове на банковата система. Индивидуалните резултати са различни за различните банки и не се предвижда да се сравняват с предварително зададени прагови стойности.

Някои банки ще трябва да запазят наличните си капиталови буфери, докато други ще трябва да се стремят да възстановят покритието на капиталовите си буфери, вземайки предвид корекциите в резултат на прегледа. Резултатите от Стрес теста се основават на хипотетични сценарии и не водят до преки корекции на капитала. Независимо от това, резултатите ще бъдат включени в процеса на надзорен преглед и оценка и в капиталовото планиране на банките.

Българската народна банка (БНБ) проведе Прегледа на качеството на активите (ПКА) и Стрес теста (СТ) на българската банкова система на основание § 9 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници от 2015 г.¹ и в съответствие с чл. 80б от Закона за кредитните институции (ЗКИ)².

БНБ проведе ПКА и СТ в сътрудничество с независим външен консултант, избран с тръжна процедура за обществена поръчка, и независими консултанти и оценители, наети от банките след единна процедура за избор, одобрена от БНБ. Повече от 900 експерти от БНБ и независимите външни лица участваха в ПКА и СТ.

Европейската комисия (ЕК) и Европейският банков орган (ЕБО) бяха редовно информирани и от тях се искаше становище на всички етапи от процеса.

ПКА и СТ обхванаха всичките 22 банки, лицензирани от БНБ, с изключение на 6-те клона на чуждестранни банки, функциониращи в България³. Прегледът на качеството на активите включваше 9 работни задачи и се проведе в периода 15 февруари – 30 юни 2016 г. Обект на прегледа бяха активи на обща стойност 84.2 млрд. лв. към 31 декември 2015 г., или 96% от банковата система. Прегледани бяха над 3400 индивидуални кредитни досиета, чиято равностойност е 23.2 млрд. лв., или 71% от корпоративните портфейли на банките и големите кредити за малки и средни предприятия.

В резултат от прегледа на качеството на активите бяха изготвени оценки за корекции на обща стойност 665 млн. лв., или 1.3% от рисковото претеглените активи, които следва да бъдат отразени във финансовите отчети на банките

¹ http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_law/laws_bankrecovery_bg.pdf

² http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_law/laws_creditinstitutions_bg.pdf

³ Дейността на българския клон на Alpha Bank А.Е. беше прехвърлена към Юробанк България АД (Пощенска банка) от 1 март 2016 г.

за 2016 г. Оценката на счетоводното въздействие на тези корекции следва да отчете нетния приход и обезценките в банките, реализирани до 30 юни 2016 г., както и всички свързани с капитала развития и мерки през цялата година. Тези корекции следва да бъдат потвърдени от одиторска проверка в съответствие със счетоводните принципи на Международните стандарти за финансово отчитане.

Коригираното в резултат на прегледа капиталово съотношение на базовия собствен капитал от първи ред за банковата система към 31 декември 2015 г. е 18.9%. Макар че при отделните банки резултатите са различни, след прегледа на качеството на активите капиталовата адекватност на всички банки остава над задължителния регулаторен минимум. Ето защо очакваните корекции в капитала на отделните банки засягат само капиталовите буфери над регулаторния минимум за капиталова адекватност. Съответните последващи мерки са дефинирани за поддържане на съществуващите капиталови буфери или възстановяване на тяхното покритие.

Стрес тестът беше проведен през юли 2016 г. с цел да се оцени устойчивостта на банките в България за поемане на шокове от хипотетични негативни финансови и макроикономически тенденции.

Резултатите от стрес теста, които се базират на хипотетични сценарии, нямат пряк количествен ефект върху капиталовата адекватност на банките. Въпреки това тези резултати ще бъдат включени в процеса на надзорна проверка и оценка, както и в капиталовото планиране на банките. Нещо повече, чувствителността на балансите към шокове може да е причина за допълнителна оценка на бизнес моделите на банките, което на свой ред също ще бъде включено в процеса на надзорен преглед и оценка.

В съответствие с подхода, прилаган в последния стрес тест, проведен от ЕБО в целия Европейски съюз, стрес тестът в българската банкова система не съдържа праг, водещ до оценка „преминал“/„непреминал“.

СТ се базира на капитал и рисково претеглени активи, коригирани в резултат от прегледа на качеството на активите. При него бяха приложени два макроикономически сценария с хоризонт от 3 години, до 2018 г.: 1) основен сценарий, съответстващ на прогнозата на БНБ от март 2016 г., и 2) неблагоприятен сценарий, който представлява симулация на правдоподобно, но малко вероятно хипотетично развитие.

Неблагоприятният сценарий е по-консервативен от този, който ЕБО използва за България при последния стрес тест за целия Европейски съюз.

При основния сценарий, за който се счита, че отразява най-вероятните макроикономически и финансови тенденции, съотношението на базовия собствен капитал от първи ред на банковата система нараства до 22.2% до края на прогнозния хоризонт.

При симулациите на неблагоприятния сценарий съотношението на базовия собствен капитал от първи ред на банковата система спада до 14.4% до края на 2018 г.

И при двата сценария капиталовите позиции на банките остават силни и показват устойчивост на тестваните шокове, въпреки че резултатите са различни в отделните банки.

2. Обща информация

БНБ в ролята си на надзорен орган проведе съгласно § 9 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници⁴ и чл. 80б от ЗКИ⁵ преглед на банковата система, целящ да:

- гарантира качеството и достоверността на оценките на активи и обезпечения;
- определи способността на банките да поемат неочаквани загуби в неблагоприятна икономическа среда;
- идентифицира и приложи необходими мерки, поддържащи стабилността на банковата система.

Съгласно чл. 16 и чл. 8 от Закона за обществените поръчки⁶ на 30 юли 2015 г. БНБ започна процедура за обществена поръчка за избор на независим външен консултант, който да подпомогне организацията и координацията на прегледа на качеството на активите (ПКА), стрес теста, както и процеса по гарантиране на качеството⁷. На 28 октомври 2015 г. БНБ избра „Делойт“ на база оценката на всички постъпили оферти⁸.

Подходът за избор на независими външни консултанти на банките бе разработен от БНБ със съдействието на „Делойт“, за да се осигури независим преглед на качеството на активите. На 28 декември 2015 г. БНБ публикува насоки за избор на доставчици на услуги⁹ (напр. критерии за оценки, ограничения, критерии за квалификация и т.н.) и техните подизпълнители – оценители на обезпечения¹⁰. Между БНБ, 22-те банки и 9-те доставчика на услуги¹¹ и подизпълнителите-оценители бяха подписани тристранни договори след преглед и одобряване на първоначалната селекция на банките от страна на БНБ.

В рамките на проекта БНБ информираше ЕК и ЕБО с цел придържане към наложените се европейски практики.

Прегледът на качеството на активите в България следваше методологията, разработена и приложена от Европейската централна банка (ЕЦБ) във връзка с изграждането на Единния надзорен механизъм (ЕНМ) през 2014 г. В допълнение тази методология бе доразвита в документ, включващ първо-

⁴ http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_law/laws_bankrecovery_bg.pdf

⁵ http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_law/laws_creditinstitutions_bg.pdf

⁶ <https://www.mi.government.bg/en/library/public-procurement-act-357-c25-m258-1.html>

⁷ http://www.bnb.bg/pressoffice/popressreleases/poprdate/pr_20150730_1_bg

⁸ http://bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_download/pp_01224-2015-0018_a11_bg.pdf

⁹ http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_pressrelease/pr_20151228_a1_bg.pdf

¹⁰ http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_pressrelease/pr_20151228_a2_bg.pdf

¹¹ http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_pressrelease/pr_20160212_a1_bg.pdf

начални насоки¹², циркулярни писма¹³ и технически разяснения. Подходът за рисково базирана извадка на портфейли отчита факта, че това е специфичен за страната преглед, при който надзорният орган, за да разработи подход съобразно спецификите на банките, разполага с надзорни данни относно банковия сектор, неговия обем, рисково претеглените активи на банките, съществуващите практики, свързани с управление на риска и кредитиране, както и изискванията за надзорна отчетност. При това са отчетени срокът за изпълнение и необходимостта проектът да е в съответствие с практиките на ЕЦБ.

В прегледа на качеството на активите и стрес теста на банковата система взеха участие над 900 експерти от страна на БНБ, „Делойт“ и независимите външни консултанти. С цел стриктното прилагане на методологията БНБ осигури непрекъснат процес на комуникация с доставчиците на услуги, в това число проведе срещи с тях за разясняване на методологически и процедурни въпроси. Списъците с често задавани въпроси при ПКА и стрес теста бяха актуализирани и ежеседмично предоставяни на участниците в процеса.

Настоящият доклад представя обобщение на възприетия подход и резултатите от ПКА и стрес теста на 22 лицензирани банки с обща стойност на активите 84.2 млрд. лв. към 31 декември 2015 г. Клоновете на чуждестранни банки не са обект на ПКА и стрес теста.

- Преглед на качеството на активите
 - Прегледът представлява консервативна надзорна оценка на достоверно представяне на отчетната стойност на активите на банките към 31 декември 2015 г.
 - Прегледът бе извършен в съответствие с надзорната регулаторна рамка, включваща *CRR/CRD IV*¹⁴, Наредба № 8 на БНБ от 4 април 2014 г. за капиталовите буфери на банките¹⁵, както и Наредба № 7 на БНБ от 24 април 2014 г. за организацията и управлението на рисковете в банките¹⁶.
 - Портфейлите – обект на ПКА, бяха избрани въз основа на техния размер и същественост с последващ детайлен преглед на ниво индивидуални активи (преглед на кредитни досиета) върху извадка от 65 портфейла за 22 банки.
 - Резултатите от ПКА ще бъдат отразени във финансовите отчети към 31 декември 2016 г., вземайки предвид осъществените действия и техните резултати след 31 декември 2015 г. на основата на одиторска проверка в съответствие с приложимите Международни счетоводни стандарти (МСС) и Международни стандарти за финансово отчитане (МСФО).

¹² http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_pressrelease/pr_20160212_a2_en.pdf

¹³ http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_pressrelease/pr_20160315_2_a1_en.pdf;
http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_pressrelease/pr_20160315_2_a2_en.pdf;
http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_pressrelease/pr_20160315_2_a2_en.pdf

¹⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/txt/pdf/?uri=celex:32013r0575&rid=1>;
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/txt/pdf/?uri=celex:32013l0036&from=en>

¹⁵ http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_law/regulations_capital_buffers_bg.pdf

¹⁶ http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_law/regulations_risk_management_bg.pdf

- Стрес тест

- Стрес тестът не определя формални прагове, водещи до оценка „преминал“/„непреминал“, което е в съответствие с последната практика на ЕБО. Целта на стрес теста е да даде оценка относно чувствителността на капитала по отношение на реализацията на хипотетичен негативен сценарий за капиталовата адекватност на банките и процесите по тяхното капиталово планиране. Резултатите от стрес теста нямат пряк количествен ефект върху капитала на банките.
- Стрес тестът съдържа два макроикономически сценария – базисен, който съответства на макроикономическите прогнози на БНБ от март 2016 г., и утежнен сценарий, който се базира на хипотетични негативни икономически и финансови показатели. Утежненият сценарий не е прогноза, а количествена оценка на ефекта върху финансовото състояние и капитала на банките, която целъ да покаже чувствителността на техния капитал.
- Стрес тестът е базиран на консервативното ограничение за статичен баланс. Според това допускане общият размер на експозициите, техният падеж и предлаганите продукти се запазват непроменени, което ограничава възможността банките да управляват своя капитал във времето, през което продължава ефектът от стрес теста. Допускането за *статичен баланс* допълнително засилва ефекта от влошаване на икономическите и финансовите показатели.

3. Процес на провеждане на ПКА и стрес теста

3.1. Участващи банки

Българската народна банка разпредели банките за целите на ПКА и стрес теста по размер и присъщи рискове, както следва:

- Група 1 (65.8 млрд. лв.; 78% от всички активи): УниКредит Булбанк АД; Банка ДСК ЕАД; Първа инвестиционна банка АД; Обединена българска банка АД; Райфайзенбанк (България) ЕАД; Юробанк България АД; Сосиете Женерал Експресбанк АД; Централна кооперативна банка АД;
- Група 2 (15.5 млрд. лв.; 18% от всички активи): Банка Пиреос България АД; СиБанк ЕАД; Алианц банк България АД; Инвестбанк АД; Българска банка за развитие АД; ПроКредит Банк (България) ЕАД; Общинска банка АД; Интернешънъл асет банк АД;
- Група 3 (2.9 млрд. лв.; 4% от всички активи): Българо-американска кредитна банка АД; Търговска банка Д АД; Ти Би Ай Банк ЕАД; Токуда банк АД; Търговска банка Виктория ЕАД; Тексим Банк АД.

Изчислението на големината на извадката бе направено по групи банки с цел да се осигури представителност на прегледа.

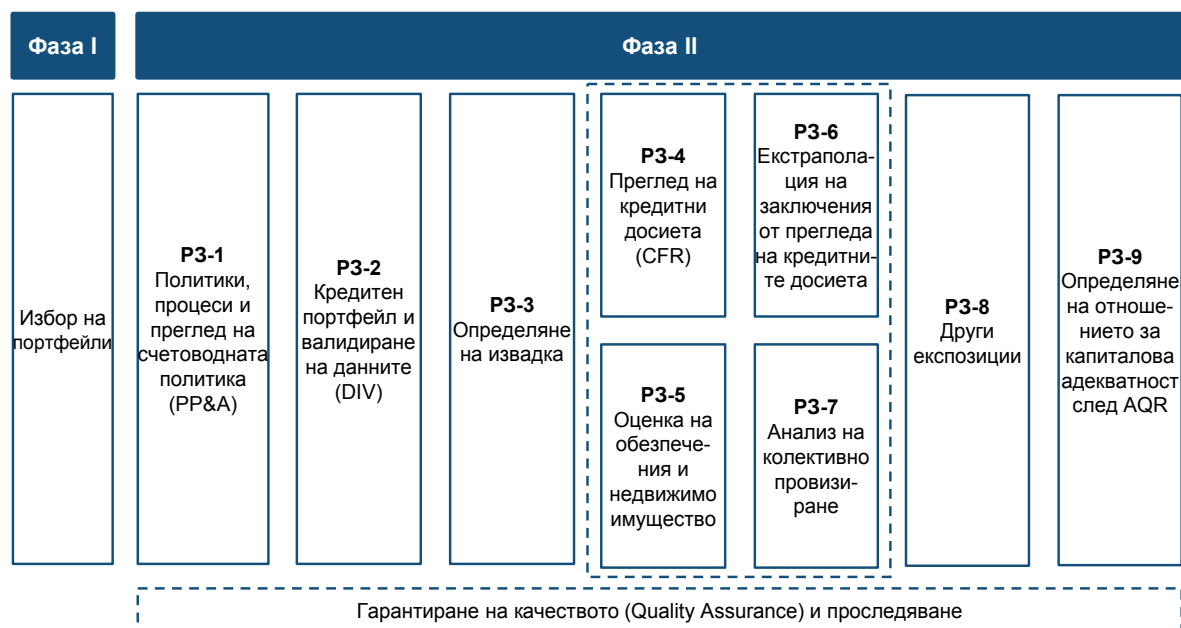
3.2. Активи, обект на преглед

Общата стойност на всички прегледани активи бе 60.7 млрд. лв. Акцентът бе върху групите активи с висок риск от потенциално некоректно представяне в балансите на банките.

Активите, които не попаднаха в обхвата на прегледа, бяха на стойност 23.5 млрд. лв. и се състояха главно от депозити в БНБ и междубанкови депозити, които от своя страна отразяват високата ликвидност на българската банкова система.

Изборът на портфейли бе основан на експертните познания и опит на банковия надзор по отношение на банковата система. Този процес покри всички значими сегменти на ПКА, от които най-значимите по отношение на балансова стойност бяха бизнес клиенти, МСП, ипотечни кредити и други кредити за домакинствата.

-Фигура 1: Схема на работните задачи по ПКА

Прегледът на качеството на активите се състои от девет взаимосвързани работни задачи с краен резултат коригирано съотношение на базовия собствен капитал от първи ред. Всяка работна задача е описана, както следва:

- 1. Политики, процеси и преглед на счетоводните практики.** Прегледът на политики, процеси и счетоводни практики бе извършен в съответствие с Наръчника на ЕЦБ за ПКА от 2014 г.¹⁷, вземайки предвид и съответствието с местните указания за докладване за надзорни цели (надзорно оповестяване според Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и Съвета¹⁸ и Регламент за изпълнение (ЕС) № 680/2014 на Комисията¹⁹). Доставчиците на услуги прегледаха вътрешните политики на банките, процесите и счетоводните практики, които биха оказали въздействие върху балансовата стойност на активите на техните счетоводни баланси (напр. дефиниции за необслужван кредит, реструктуриране, мерки по въздържане, провизиране, оценка на обезпечението, дефиниции за свързани към банката и взаимосвързани кредитополучатели). Бе извършен детайлен преглед и на адекватността на банковите модели за корекция на кредитната оценка.
- 2. Генериране на информацията за кредитните портфейли и валидиране на данните.** Кредитният анализ (създаване на извадка за преглед

¹⁷ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/assetqualityreviewphase2manual201403en.pdf>

¹⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/txt/pdf/?uri=celex:32013r0575&qid=1470642666039&from=bg>

¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/txt/pdf/?uri=celex:32014r0680&rid=1>

на кредитни досиета и модел за колективно провизиране) се основаваше на информационни бази, създадени от банките. Тези бази съдържат отчетна информация, като: класификация на сегмента на кредита, статус на обслужването му, дни на просрочие, идентификатори на кредита. С цел да се извърши анализ на данните, бе необходимо да се подсигури подходящо качество, което наложи извършването на автоматизирани проверки на качеството на базите данни и проверка за равнение с вътрешнобанковите ИТ системи.

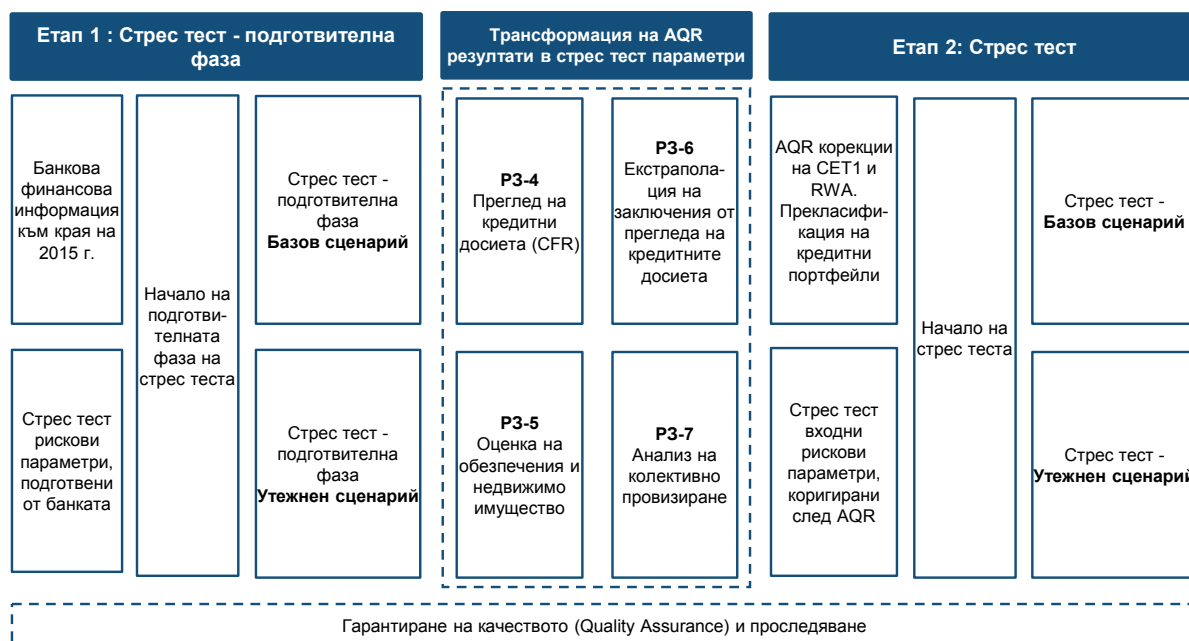
3. **Определяне на извадката.** Поради големия обем на анализа бе определена извадка от експозиции от всеки портфейл. С цел достигане на статистически значими заключения бе генерирана достатъчно голяма и представителна извадка посредством рисков базирани подход. Размерът на извадката зависеше от хомогенността на портфейлите, рисковите им характеристики, общия брой кредитополучатели и нивото им на концентрация. Портфейлите бяха сегментирани на база рисковите им характеристики. Методологията за определяне на извадката е в съответствие с добрите практики, определени в Международен одиторски стандарт (МОС) 530.
4. **Преглед на кредитните досиета (ПКД).** Прегледът на кредитните досиета включваше работата на външни доставчици на услуги по ПКА, които извършиха проверка на всяко досие от извадката относно правилната класификация (напр. регулаторен сегмент, статус на обслужване, статус на обезценка) и преглед на размера на специфична обезценка. ПКД покриваше кредити, аванси и задбалансови позиции в дефинираните портфейли. Доставчиците на услуги трябваше да се уверят, че предоставената информация относно всеки кредитополучател и обезпечението отговарят на актуалното състояние на пазара. В случаи на големи и взаимосвързани експозиции, докладвани или идентифицирани като такива, обект на преглед бяха не само тяхната класификация и размерът на обезценка, но и съответствието с надзорните изисквания за такива експозиции.
5. **Оценка на обезпеченията и недвижимите имоти.** Оценката на обезпечението бе ключовата входяща информация за определяне на балансовата стойност. Резултатите от тези оценки бяха използвани при прегледа на кредитните досиета и анализа на колективното провизиране. За портфейли с корпоративни кредитополучатели и кредитополучатели МСП този анализ обхващаше всеки кредит от извадката с данни за обезценка или очаквани бъдещи загуби. При ипотечните и други кредити за домакинствата анализът на обезпечението включи всеки кредит от извадката.
6. **Екстраполация на резултатите от прегледа на кредитните досиета.** Резултатите от ПКД от извадката бяха екстраполирани върху останалата част от портфейлите. Екстраполацията на резултатите бе извършена

върху отделните рискови групи в съответствие с одиторските насоки. Множество предпазни мерки бяха приложени върху методологията след одобрение от БНБ (напр. идентификацията и изключването на аномалии, за които се счита, че не са представителни за целите на екстраполацията). Тези предпазни мерки бяха приложени, с цел да се предотврати надценяване на резултатите от ПКД.

7. **Анализ на колективното провизиране.** Малки, хомогенни и обезценени експозиции обикновено се провизират посредством колективен подход – статистически модел за измерване на регистрираните загуби. Възникнали, но нерегистрирани загуби, обикновено се изчисляват с колективни модели. С цел да се валидира нивото на провизиране, доставчиците на услуги по ПКА провериха дали моделите за колективно провизиране на банките са напълно в съответствие с Международните счетоводни стандарти (МСС 39) и извършиха проверка на нивото на провизиране посредством сравнението му с резултатите от независимо създаден модел в съответствие с Ръководството на ЕЦБ.
8. **Преглед на другите експозиции.** За банки със съществено ниво на други експозиции (придобити обезпечения, инвестиционни имоти) бе извършена проверка или преоценка на най-значителната част от тях. Беше направен и преглед на качеството на основните процеси в търговския портфейл (валидиране на модела, корекция на кредитната оценка, други корекции на справедливата стойност, независима верификация на цените, анализ на финансовото състояние и одобрението на нови продукти). В банки със значителен търговски портфейл се проведе и преглед на най-важните модели за оценка на деривати с експозиции от ценово равнище 3 (измервани брутно на база текущи цени като ниво 3). Допълнително бе използван независим модел за корекция на кредитната оценка за проверка на калкулациите на банките при изчисляването ѝ.
9. **Определяне на коригираното ниво на съотношението на базовия собствен капитал от първи ред.** След прегледа на качеството на активите бе изчислено коригирано ниво на съотношението на базовия собствен капитал от първи ред за всяка банка в съответствие с *CRR/CRD IV* и Наръчника на ЕЦБ (като се вземат предвид преходните разпоредби) към 31 декември 2015 г.

3.4. Стрес тест

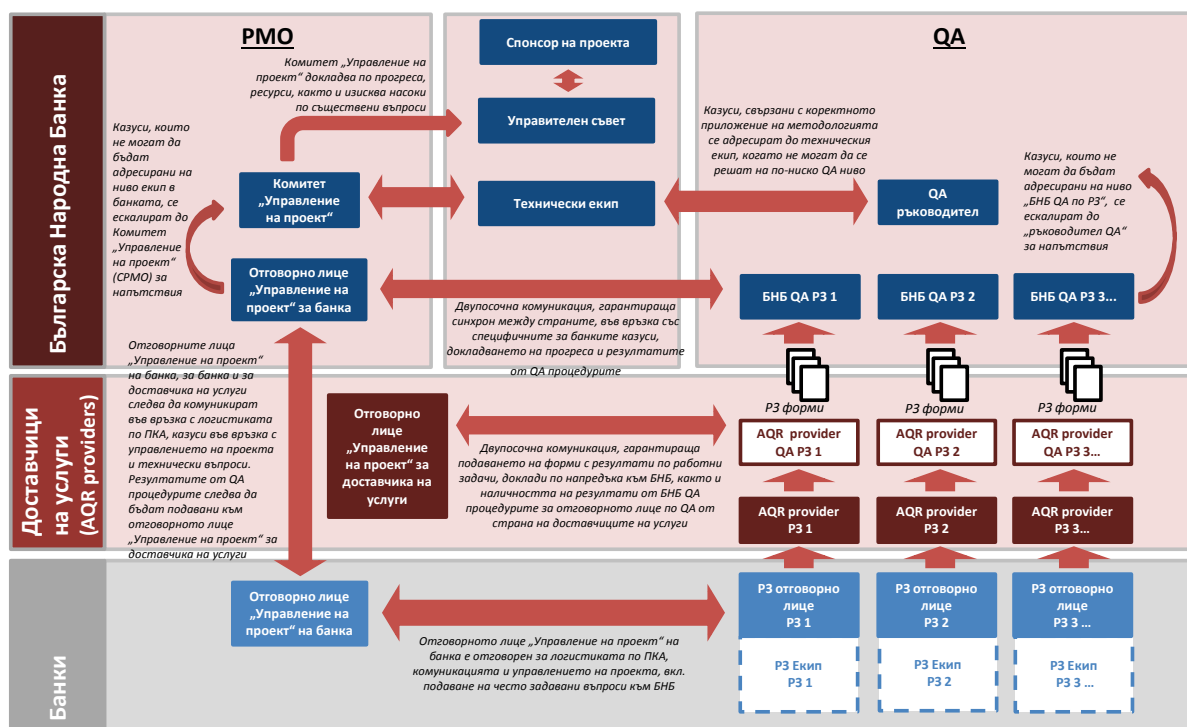
Фигура 2: Схема на етапите от стрес теста

Симулацията в рамките на стрес теста се извърши в два основни етапа на неконсолидирана (индивидуална) база и представлява ограничен процес „от долу на горе“. Първият етап е с подготвителен характер и гарантира, че банките разбират и последователно прилагат насоките на процеса. Целта е да се подпомогнат оперативните стъпки на процеса на стрес тест. В рамките на първия етап за целите на стрес теста се използват финансови данни към 31 декември 2015 г. В рамките на втория (реален) етап от стрес тест симулацията се използват финансови данни, отразяващи заключенията от ПКА (параметри на риска, прекласификация на кредити и коригирани базов собствен капитал от първи ред и рисково претеглени активи).

3.5. Управление на проекта

Фигура 3: Схема за управление на проекта

ПКА и СТ включваха следните участници:

- БНБ управляваше проекта в ролята си на регулаторен и надзорен орган на българската банкова система. БНБ сформира екип от експерти, които взеха активно участие в процеса, включително в работата по гарантиране на качеството, предоставяйки своята експертиза и регулаторен опит.
- Надзорният съвет на проекта беше основно звено за ръководене и вземане на решения по проекта.
- Координационният център ръководеше проекта на оперативно ниво, носеше отговорност за напредъка по проекта и координираше дейността с Надзорния съвет.
- БНБ с подкрепата на „Делойт“:
 - предостави на доставчици на услуги методологически насоки;
 - изготви образци на отчетни форми, използвани за целите на ПКА и СТ;
 - предостави съвместни технически екипи по гарантиране на качеството, които извършиха процедури по гарантиране качеството на информацията, предоставена от банките и доставчиците на услуги.
- Независимите екипи на доставчиците на услуги по гарантиране на качеството осигуряваха стриктно прилагане на методологията и редовно докладваха на координационния център.

- Одиторите на банките не участваха в процеса на избор на доставчик.
- Банките проведоха стрес теста, следвайки опростената методология на ЕБО и извършиха изчисленията според базисния и утежнения сценарий, вземайки предвид резултатите от ПКА.
- По време на процеса се състояха редовни и непланирани срещи, като:
 - седмични срещи на координационния център, на които се решаваха възникналите въпроси и беше проследяван процесът на гарантиране качеството на отделните работни задачи за всяка банка;
 - срещи с представители на ЕК и ЕБО в съответствие с ролята им на наблюдаващи изпълнението на проекта;
 - срещи между екипите по гарантиране на качеството, звената за управление на проекта във всяка банка, техническите експерти и доставчиците на услуги с цел преглед на индивидуални кредитни досиета и съответните обезпечения.

На банките и на доставчиците на услуги бяха осигурени ограничени и защитени канали за комуникация и прехвърляне на данни с индивидуален достъп.

При приключването на прегледа между банките и БНБ беше проведен надзорен диалог. Фокус на срещите бяха заключенията и предварителните резултати от ПКА при различните работни задачи.

3.6. Гарантиране на качеството

С цел гарантиране прецизното и навременно предоставяне на резултатите от ПКА и СТ бе организиран стриктен процес по гарантиране на качеството, включващ независими екипи от доставчиците на услуги по гарантиране на качеството и аналогични съвместни екипи от страна на БНБ и „Делойт“.

Екипите докладваха на координационния център на седмична база.

- Екипът на БНБ по гарантиране на качеството осъществи методологически надзор и сравнителен анализ между отделните банки, а екипът на „Делойт“ гарантира качеството на предоставените данни.
- С подкрепата на „Делойт“ екипът на БНБ по гарантиране на качеството извърши контрол върху качеството на извадка от кредитни досиета, за да осигури последователност и прецизност при изпълнението на ПКА. Без да се ограничава до изброеното, процесът по гарантиране на качеството обхваща:
 - гарантиране еднаквото прилагане на методологията в банковия сектор;
 - постоянна кореспонденция с доставчиците на услуги с цел изясняване и аргументиране на класификацията на кредити, предположения и методи за оценка на обезпечения, както и изчисления на допълнителни провизии;

- получаване на разумна аргументация от доставчиците на услуги, че заключенията от прегледа на кредитни досиета и обезпечения са отразени в последващите етапи от процеса;
 - насочване на въпроси към координационния център по отношение на сложни казуси;
 - анализ на предлаганите от доставчиците на услуги мерки.
- Екипите на БНБ използват своя надзорен опит, за да съдействат на доставчиците на услуги и техните независими екипи за гарантиране на качеството при анализа на специфични казуси.

Прецизността на процеса по ПКА беше допълнително подсигурана от: предоставяне на детайлна обратна връзка; методологически насоки по отношение попълването на данни и приложението на методологията; публикуване на циркулярни писма в рамките на процеса; както и адресиране на въпроси, повдигнати от доставчиците на услуги.

С цел разясняване приложението на методологията като канал за комуникация беше формулиран Списък с често задавани въпроси. Техническият екип по ПКА отговори на повече от 240 специфични въпроса по отношение на банките, обобщавайки и предоставяйки им допълнителни насоки.

Подробният анализ позволи на БНБ да анализира детайлно резултатите от всяка работна задача на ниво отделни банки, портфейли, рискови сегменти, както и на ниво банкова система. БНБ изследва подробно включените в анализа казуси, по които доставчиците на услуги предоставиха експертно мнение, както и въпроси, изискващи разяснение по приложението на методологията. Случаите, в които изчислените параметри не попадаха в очакваните граници (напр. вероятността за обезценка и обезценка при неизпълнение), бяха идентифицирани и разглеждани от екипа на БНБ по гарантиране на качеството.

В рамките на двустранни дискусии БНБ отправи регулаторни препоръки по конкретни казуси. Това позволи на доставчиците на услуги да предоставят допълнително ниво на анализ, което да подкрепи техните заключения.

Техническият екип по стрес теста отговори на повече от 40 специфични въпроса за отделните банки. Прегледът на качеството в рамките на стрес теста съдържаше три основни елемента:

- Основна проверка на качеството на всички входни данни
Този етап се състои от основни тестове, включително: равнение между обемите по сегменти и отчетната информация от банките; равнение между данните, съдържащи се в различните образци на отчетни форми; проверка на пълнотата на данните; и други. Идентифицираните проблеми бяха дискутирани и разрешени в рамките на процеса по гарантиране на качеството.
- Сравнение на изчисленията на БНБ с допусканията на банките
Банките изготвиха допускания за резултатите в рамките на стрес теста след проверка от страна на БНБ и „Делойт“. Резултатите на банките бяха

сравнени с подготвителната фаза и с данните от първия етап от стрес теста на БНБ, за да се гарантира надлежното прехвърляне на входящите данни.

- Проверки на допусканията на база сравнителен анализ

Беше изготвен сравнителен анализ на допусканията за широк кръг параметри, като при необходимост допусканията бяха променени.

3.7. Естество на ПКА и стрес теста

Прегледът на качеството на активите е надзорен, а не счетоводен процес. Поради това ПКА не следва да води до заключения относно коректното прилагане на счетоводните стандарти. Надзорното решение изискваше банките да отразят промените вследствие на ПКА в своите финансови отчети към 31 декември 2016 г. Оценката за счетоводния ефект от тези промени следва да взема предвид събития, възникнали след 31 декември 2015 г., след одиторска проверка в съответствие със счетоводните принципи на МСФО.

Надзорното естество на ПКА може да доведе до случаи, при които повече от един подход е съвместим със счетоводните стандарти. Стрес тестът включва всички надзорни преценки, включително основаните на консервативни надзорни допускания в случаи, при които качеството на данните бе определено като незадоволително. Корекциите в тяхната цялост бяха използвани за целите на стрес теста като входящи данни.

4. Обобщение на резултатите

4.1. Преглед на качеството на активите

Капиталовите съотношения на всички банки остават над минималните регулаторни изисквания, отчитайки резултатите от ПКА.

Резултатът от ПКА е обща оценка за необходимост от корекция на активите в размер на 665 млн. лв., или 1.3% от рисково претеглените активи и 0.8% от общите активи, която да бъде отразена във финансовите отчети на банките към 31 декември 2016 г. Оценката трябва да вземе под внимание счетоводния ефект на последващи събития, случили се след 31 декември 2015 г., след одиторска проверка в съответствие с принципите на международните счетоводни стандарти.

Общата корекция от ПКА се състои от:

- 474.9 млн. лв., произтичащи от 397 случая в размер на 3.7 млрд. лв. от обслужвани експозиции (7.14% от рисково претеглените активи), прекласифицирани като необслужвани експозиции;
- 92.6 млн. лв., произтичащи от портфейли от жилищни ипотечни кредити;
- 56.5 млн. лв., произтичащи от корпоративния сегмент и от други кредити за домакинства, където банки не са приложили модели за възникнали, но нерегистрирани загуби, и модели за колективно провизиране;
- 41.2 млн. лв. от преоценка на придобити активи.

4.2. Стрес тест

Капиталовите позиции на банките остават стабилни, потвърждавайки способността на банковата система да поеме шокове при влошени икономически и пазарни условия.

Резултатите са допълнително утежнени от консервативното ограничение на *статичния баланс* и при двата сценария.

Според базовия сценарий общото съотношение на базовия собствен капитал от първи ред на банковата система би се подобрило с 3.2 пр.п. спрямо съотношението на базовия собствен капитал от първи ред след отчитане на ПКА корекции. Дванадесет банки биха подобрили капиталовата си база, а десет биха отчели спад в съотношението на базовия собствен капитал от първи ред към края на 2018 г.

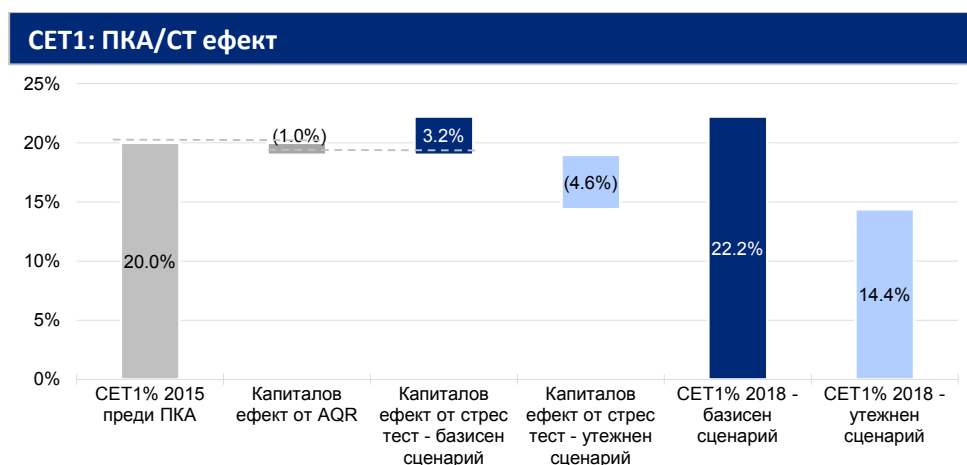
Според утежнения сценарий съотношението на базовия собствен капитал от първи ред на банковата система би намаляло с 4.6 пр.п. Три банки подобряват незначително капиталовата си позиция и деветнайсет биха отчели спад в съотношението на базовия собствен капитал от първи ред между 19.9 пр.п. и 0.7 пр.п. през 2018 г. след корекциите при ПКА.

Резултатите от стрес теста трябва да бъдат анализирани на индивидуално ниво. Те показват, че банките са добре капитализирани с възможност за

поемане на загуби от утежнени хипотетични макроикономически и финансови сценарии.

Предвид вариацията в резултатите надзорният диалог ще вземе под внимание специфичните условия и ще формира базата за индивидуални надзорни срещи с банките, за да се оцени устойчивостта и да се проследи прилагането на процеса по капиталовото планиране.

Графика 1

* Числата за първия и втория стълб са закръглени до първия знак след десетичната точка, като преди ПКА СЕТ1% е 19.98%, а след ПКА корекцията е 1.04%.

Според базисния сценарий общият ефект от ПКА и стрес теста би представлявал увеличение на базовия собствен капитал от първи ред с 8.1% до 10.7 млрд. лв. в края на хоризонта на стрес теста. Съотношението на базовия собствен капитал от първи ред нараства с 2.2 пр.п. до 22.2% към 31 декември 2018 г., отчитайки допълнителния ефект от намалението на рисково претеглените активи с 1.4 млрд. лв.

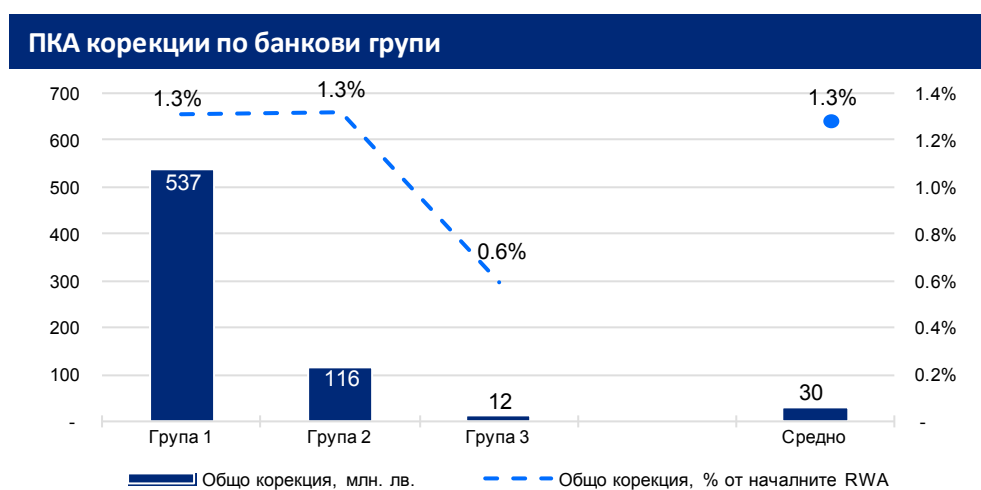
Според утежнения сценарий общият ефект от ПКА и СТ би бил намаление на базовия собствен капитал от първи ред с 28.4% до 7.1 млрд. лв. към 31 декември 2018 г. Отчитайки и допълнителния ефект от намаление на рисково претеглените активи, капиталовото съотношение на базовия собствен капитал от първи ред спада с 5.6 пр.п. до 14.4%, показвайки устойчивостта на българската банкова система при значително влошаване на макроикономическата среда.

5. Резултат от ПКА

Прегледът на качеството на активите включваше провеждане на детайлна оценка на ниво активи от разглежданите портфейли в съответствие с текущите капиталови изисквания, дефинирани в *CRR/CRD IV*. В някои области методологията на БНБ включва допълнителни надзорни насоки относно счетоводни казуси, за да постигне последователност и съответен консерватизъм.

5.1. Общо корекции и ефект върху капитала

Графика 2

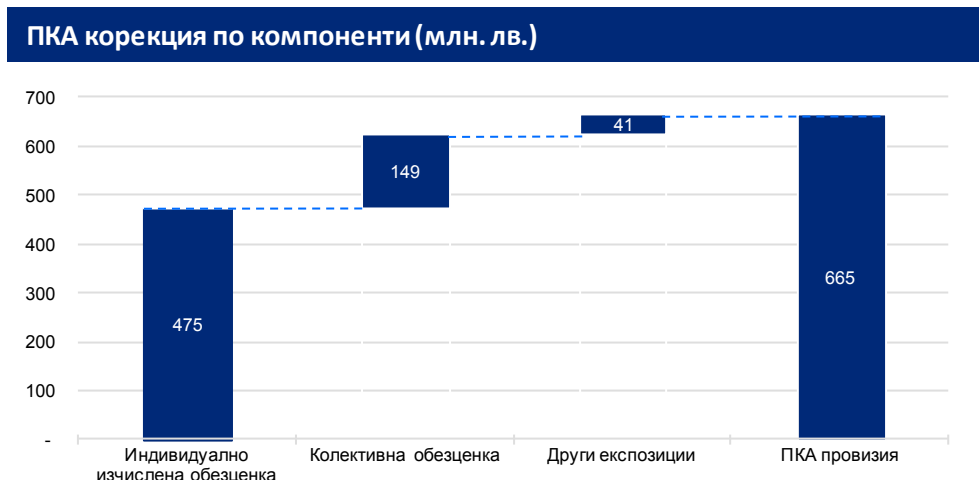

Общите промени по портфейла от кредити и стойността на други финансови инструменти и придобити активи възлизат на 665 млн. лв.

Промените вследствие на ПКА се състоят от три основни компонента:

- Допълнително начислени провизии върху необслужвани кредити към бизнес клиенти, подбрани на база рисковия профил и анализирани на индивидуално ниво.
- Допълнително начислени провизии на база колективно провизиране върху всички обслужвани кредити, както и необслужвани кредити към домакинства.
- Допълнителни промени в базовия собствен капитал от първи ред вследствие преглед на оценки на придобити активи и на финансови активи, различни от кредити и вземания.

Графика 3

При прегледа на кредитни досиета на необслужвани експозиции се използват два подхода за определяне на провизии:

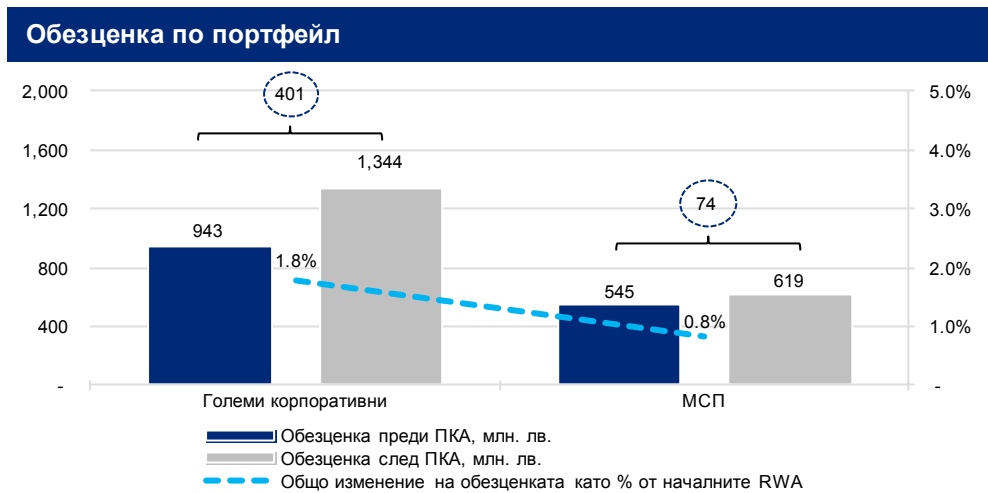
- презумпция за действащо предприятие – паричните потоци от оперативна дейност се използват за обективна оценка на нетната настояща стойност на бъдещите парични потоци;
- презумпция за недействащо предприятие – експозицията се базира на реализация на заложените обезпечения.

При презумпцията за недействащо предприятие обективната провизия се влияе от реализуемата стойност на обезпечението, но е възможно мениджмънтът на банката да очаква по-висок доход посредством реструктуриране и продажба на бизнеса или подобряване качеството на кредита. Следователно дялът на длъжниците, оценен според презумпцията за недействащо предприятие, не следва да се разглежда като процент на кредитополучатели в процес на ликвидация, а като дял на кредитополучатели, които трябва да бъдат допровизирани според стойността на наличните обезпечения.

5.2. Индивидуално начислени провизии

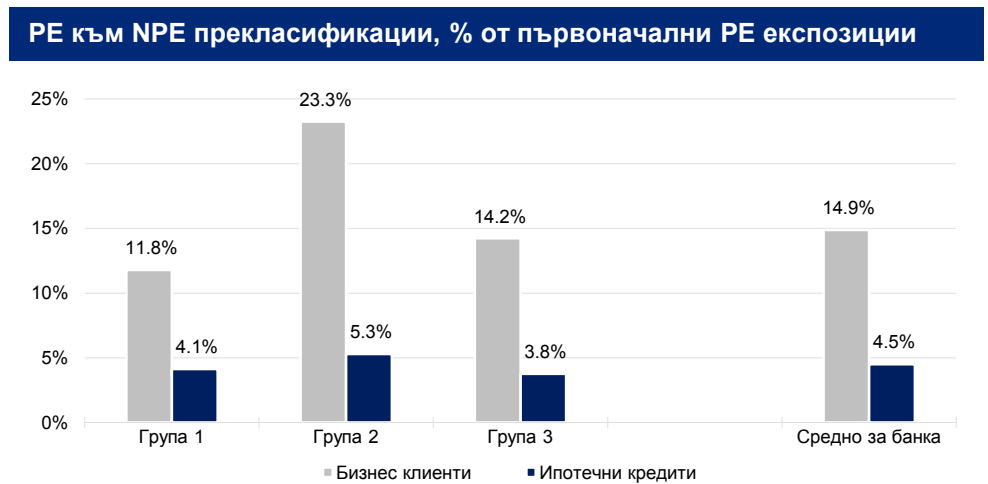
Допълнителни провизии се начисляват на индивидуална база в резултат от прегледа на кредитни досиета и оценка на обезпечения при бизнес клиенти, както и на последващата екстраполация на резултатите. Прегледът на кредитни досиета предоставя база за оценка на извадката от бизнес клиенти по отношение на тяхната класификация (обслужвани, необслужвани), както и за необходимостта от допълнителни провизии. Ипотечните кредити бяха оценени в зависимост от тяхната класификация като входящи данни за целите на колективното провизиране.

Графика 4

По време на ПКА бяха прегледани повече от 3400 кредитни досиета на обща стойност 21.6 млрд. лв., или 75% от общия корпоративен портфейл на банките. Общият резултат от прегледа на кредитни досиета отчете увеличение на провизиите в корпоративния сектор от 1.5 млрд. лв. на 2 млрд. лв.

Графика 5

Средното ниво на прекласифицираните корпоративни кредитополучатели за сектора е 14.9%. За жилищни и ипотечни кредити нивото е 4.5%.

Таблица 1

Разпределение на индикаторите за обезценка на експозиции към корпоративни клиенти, прекласифицирани към NPE

Индикация за обезценка	Брой случаи	% от рекласифицираните кредитополучатели
Коефициент на покритие на дълга	270	68%
Приложени мерки за въздържане	160	40%
Промяна в EBITDA	148	37%
Провизирани свързани лица	87	22%

Прегледът на идентифицираните индикатори за обезценка на прекласифицираните като необслужвани корпоративни експозиции показва, че най-често срещаните индикатори са: съотношение на покритие на обслужвания дълг (при 68% от прекласифицираните случаи), с мерки по въздържане (при 40% от прекласифицираните случаи) и промяна в оперативна печалба преди лихви, данъци и амортизация (при 37% от прекласифицираните случаи).

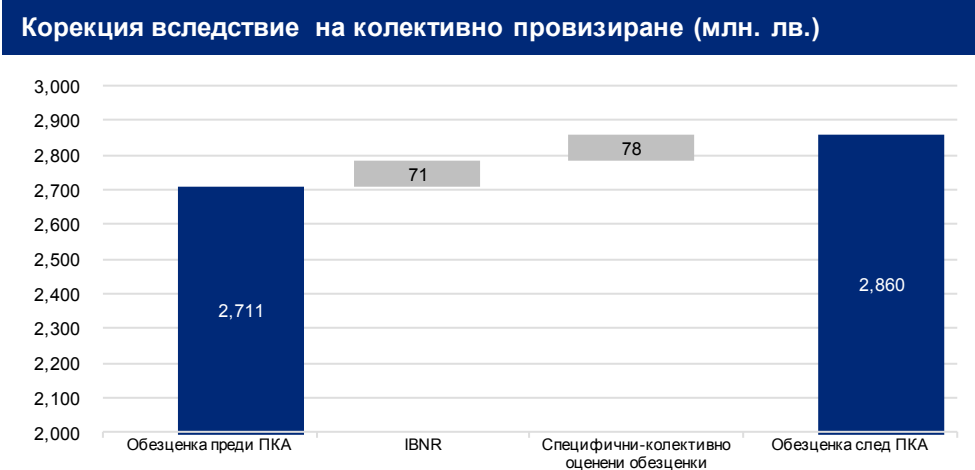
Дял от 79% от прекласифицираните корпоративни кредитополучатели беше анализиран при презумпция за недействащо предприятие, а 21% – за действащо предприятие.

В процеса на преглед и анализ на кредитните досиета не бяха открити отклонения от регулаторните изисквания за големи и свързани експозиции.

Доставчиците на услуги не откриха разминавания с приложимата регулаторна рамка при прегледа на всички идентифицирани експозиции към свързани лица.

5.3. Колективни провизии

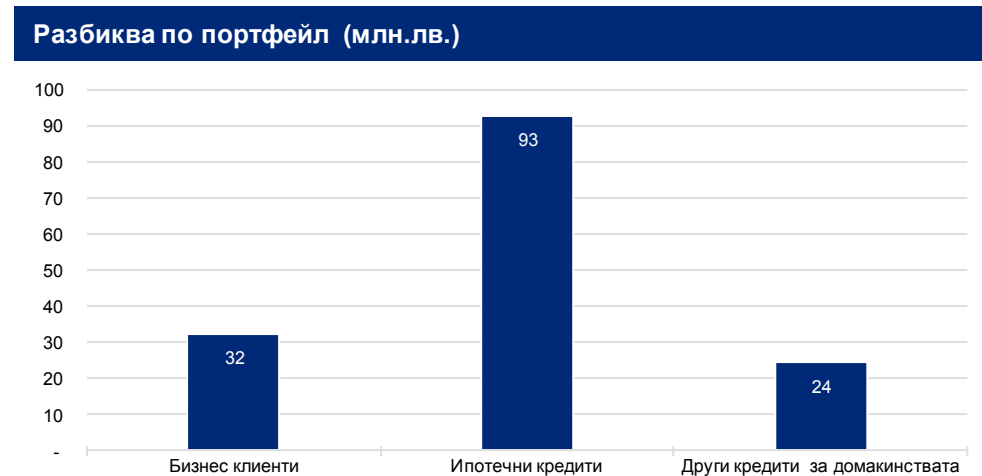
Графика 6

Измежду всички банки и портфейли анализът на колективната обезценка идентифицира допълнителна обезценка от 149 млн. лв., от които 78 млн. лв. представляват допълнителна специфична обезценка за кредити към дома-

кинства, както и 71 млн. лв., които представляват допълнителни възникнали, но нерегистрирани загуби, от всички портфейли. В сравнителен план, измежду всички банки този резултат представлява увеличение на възникналите, но нерегистрирани загуби, с приблизително 25% и увеличение на специфичната провизия с около 3%.

Графика 7

Прегледът на качеството на активите доведе до кумулативно увеличение на възникналите, но нерегистрирани загуби, със 71 млн. лв. Преобладаващата част от допълнителната обезценка на възникналите, но нерегистрирани загуби, идва от бизнес портфейлите (45%), следвана от ипотечните кредити (44%) и другите кредити към домакинства (11%).

Специфичните провизии отговарят за съществена част от колективно оценените обезценки на банките. Преобладаващата част от тази допълнителна обезценка произлиза от портфейлите с ипотечни кредити (79%), следвани от други кредити за домакинства (21%).

5.4. Преглед на други експозиции

При прегледа на докладите на оценителите бяха обхванати банките, чиято балансова стойност на активите, придобити вследствие реализация на обезпечението и инвестиционни имоти (придобити активи), надвишава 1% от общите активи към 31 декември 2015 г.

Въз основа на извадка от активи, придобити от всяка от обхванатите банки, беше извършен преглед на докладите на оценителите. Тази извадка съдържа 10-те най-големи активи, придобити от съответната банка, както и най-големите придобити активи (по балансова стойност) във всяка от следните категории (в случай, че същите не са част от горните 10):

- недвижими жилищни имоти;
- недвижими търговски имоти, генериращи доход;
- недвижими търговски имоти в процес на изграждане;
- земя.

Независим лицензиран оценител прецени всеки актив от извадката. Кумулативният ефект от тези преоценки е понижение на балансовата стойност на придобитите активи в банковата система на стойност 41.2 млн. лв.

5.5. Последващи надзорни мерки

Въз основа на резултатите от ПКА за всички банки са определени необходимите действия. В зависимост от конкретните резултати тези действия варират от препоръки за подобряване на отделни политики, процедури и правила, до изисквания за конкретни действия за намаляване на рисково претеглените активи и прилагане на капиталови планове с цел възстановяване на капиталовите им буфери до адекватни нива. При определянето на необходимите действия се вземат предвид и постигнатите през първото полугодие на текущата година резултати по отношение на печалби и начислени обезценки в баланса на банките. Действията по усъвършенстване на политиките, процедурите и операционните правила се изисква да бъдат предприети до 31 декември 2016 г. Действията, водещи до намаление на рисково претеглените активи и капиталовите планове, следва да се осъществят до 30 юни 2017 г.

В случаите, когато в резултат от ПКА са предвидени действия за намаляване на рисково претеглените активи и капиталови планове, съответните банки ще бъдат поставени под засилен надзор по смисъла на чл. 80а от ЗКИ.

6. Стрес тест

6.1. Общ преглед

Стрес тестът от 2016 г. е процес на аналитична надзорна оценка, която цели да установи способността на банките да поемат неочаквани загуби за капитала, произтичащи от продължително негативно икономическо развитие. БНБ оценява надеждността на капиталовото планиране на банките, изготвено от гледна точка на ефектите от проявлението на специфични рискове.

Стрес тестът не определя формални прагове, водещи до оценка „преминал“/ „непреминал“, а в целостта си служи да представи както на БНБ, така и на обществеността, как би се изменила капиталовата адекватност при определени хипотези за развитието на икономическата среда. Стрес тестът е конструиран с цел да позволи надзорна оценка на капиталовата адекватност и да подкрепи процеса на оптимизация на балансите на банките.

Като входни данни за симулацията на стрес теста са използвани резултатите и констатациите от прегледа на качеството на активите. Методологията е базирана на тази, прилагана от ЕБО при провеждането на стрес тест на значимите европейски банкови групи през 2016 г., като е адаптирана съобразно характеристиките на финансовото посредничество в България и на българската икономика.

Методологията поставя за банките редица ограничения, сред които е и консервативното ограничение за *статичен баланс*. Прилагането на този подход допълнително засилва ефектите на симулираните шокове, тъй като не позволява на банките да предприемат мерки за оптимизиране на дейността си, каквато е обичайната практика. Това са например намаление на административните разходи; изменения в бизнес модела; продажба или отписване на активи; подкрепа посредством различни допустими капиталови инструменти като ранна реакция на симптоми, заплашващи финансовата стабилност. Също така не се допуска кредитен растеж. Увеличаването на необслужваните кредитни експозиции става за сметка на обслужваните при запазване на общия обем на брутния кредит. Съществен е ефектът, когато при хипотезите на утежнения сценарий не се начисляват лихвени приходи по необслужваните кредити.

6.2. Обвързване на констатациите и резултатите от ПКА с входящите параметри на симулацията на стрес теста

Основната цел на изчислителните процедури, описани по-долу, е да са обвържат резултатите от ПКА с входящите параметри за симулацията на стрес теста. Процесът включва най-общо следните стъпки:

- привеждане на портфейлните сегментации на ПКА в съответствие с тези, върху които се извършва симулацията на стрес теста;
- разпределение на размера на експозициите съобразно резултатите от ПКА;

- изчисляване на параметрите на кредитния риск (към момента), отразяващи констатациите и резултатите от ПКА;
- преизчисляване размера на рисковите експозиции и на базовия собствен капитал от първи ред, отразяващи констатациите и резултатите от ПКА.

6.3. Методология

Стрес тестът на банките се провежда на база разработени от страна на БНБ указания²⁰, които са в съответствие с основните допускания и с общото ниво на консерватизъм, заложи в методологията на ЕБО за Общоевропейския стрес тест през 2016 г. Те са адаптирани към нивата на комплексност на финансовото посредничество в България и към спецификите на българската икономика.

За целите на стрес теста нивото на консолидация е на индивидуална база, а подходът при провеждането му е „от долу нагоре“, с предварителни ограничения. Хипотезите на симулацията в базисния сценарий засягат единствено кредитния риск, а в утежнения сценарий – кредитния, пазарния и лихвения риск (оскъпяване на финансирането).

6.4. Макроикономически сценарии²¹

6.4.1. Базисен макроикономически сценарий

Потенциалните макроикономически ефекти върху качеството на кредитните портфейли на банките са оценени чрез модел, отразяващ зависимостта между вероятността за неизпълнение на длъжниците по банкови кредити, и четири основни макроикономически показателя – брутния вътрешен продукт (БВП) в реално изражение, инфлацията (измерена с хармонизирания индекс на потребителските цени, равнището на безработица и цените на жилищните имоти.

Базисният сценарий съответства на макроикономическата прогноза на БНБ към 15 март 2016 г.²² В прогнозата са взети предвид последните налични икономически данни за България, както и прогнози на ЕЦБ, МВФ и ЕК за динамиката на глобалната икономика, на международните цени на суровините и на финансовите инструменти.

6.4.2. Утежнен макроикономически сценарий

За целите на изготвяне на утежнения сценарий бяха идентифицирани два основни източника на риск за качеството на кредитния портфейл на банките, произтичащи от неблагоприятни макроикономически тенденции:

- влошаване на външната среда;
- забавяне на икономическата активност в България.

²⁰ http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_pressrelease/pr_20160428_1_a1_bg.pdf

²¹ http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_pressrelease/pr_20160428_1_a2_bg.pdf

²² http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_publication/pub_ec_r_2015_04_bg.pdf

Утежненият сценарий е хипотетична, но правдоподобна симулация за развитието на българската икономика. Проследена е динамиката на макроикономическите индикатори при допускания за серия от успоредно реализиращи се негативни шокове. Силата на шоковете е определена на база волатилността на избрани динамични статистически редове с тримесечни данни за периода 2000–2015 г., отразяваща възможното им развитие на база историческата динамика.

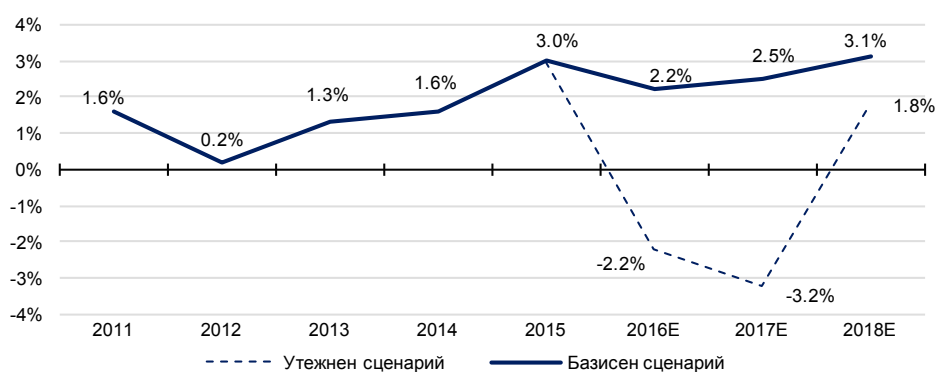
Допусканията в базисния и в утежнения сценарий са обобщени в приложената по-долу таблица.

Таблица 2

Макроикономически допускания												
Показател	Базисен сценарий ¹			Утежнен сценарий			Отклонение в утежнения сценарий (пп) ²			Кумулативно изменение в утежнения сценарий (пп)		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
ХИПЦ инфлация (годишна база, %)	(0.8)	1.1	1.6	(2.6)	(0.9)	0.5	(1.8)	(2.0)	(1.1)	(1.8)	(3.8)	(4.8)
Реален растеж на БВП (годишна база, %)	2.2	2.5	3.1	(2.2)	(3.2)	1.8	(4.4)	(5.7)	(1.3)	(4.4)	(9.6)	(10.7)
Цени на жилищни недов. имоти (годишна база, %)	1.2	1.2	2.5	(9.3)	(0.5)	0.3	(10.5)	(1.6)	(2.2)	(10.5)	(11.8)	(13.7)
Безработица (%)	8.0	7.5	7.0	8.4	9.3	9.6	0.5	1.9	2.6			

¹ Базисният сценарий представлява макроикономическата прогноза на БНБ към 15 март 2016

² Отклонението в утежнения сценарий представлява разликата между базисния и утежнения сценарий, измерени в пп за съответната година

Графика 8
Реален растеж на БВП – прогноза в базисен и утежнен сценарий (годишна база, %)

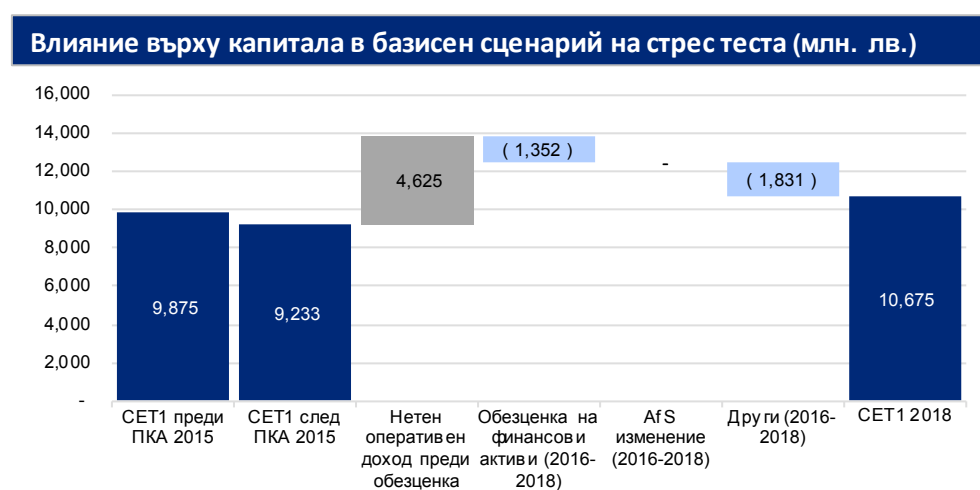
7. Обобщени резултати от стрес теста

Настоящият раздел описва прогнозите за капиталовата позиция, рисковите експозиции и елементи от отчета за приходите и разходите на банките, обхванати от прегледа, при базисен и при утежнен сценарий. Представени са както обобщени резултати, така и резултати на индивидуално ниво.

Общият резултат от стрес теста показва устойчивост на отделните банки към хипотетични макроикономически и финансови тенденции.

7.1. Базисен сценарий

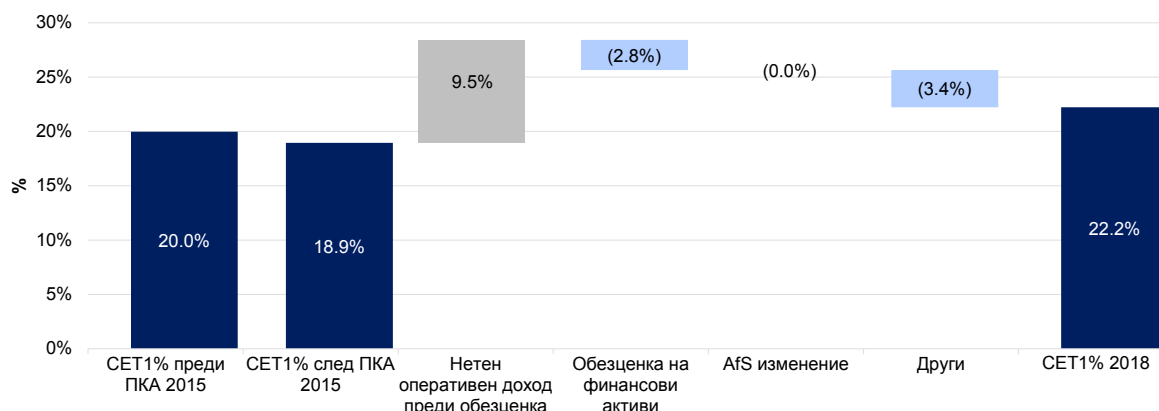
Графика 9

Базовият собствен капитал от първи ред нараства с 1.4 млрд. лв., което представлява увеличение с 15.6% спрямо съвкупния му размер след ПКА към 31 декември 2015 г. Увеличението се обяснява с подобрените финансови резултати и е частично компенсирано от обезценките по финансови и нефинансови активи и от разпределението на дивиденди.

Графика 10

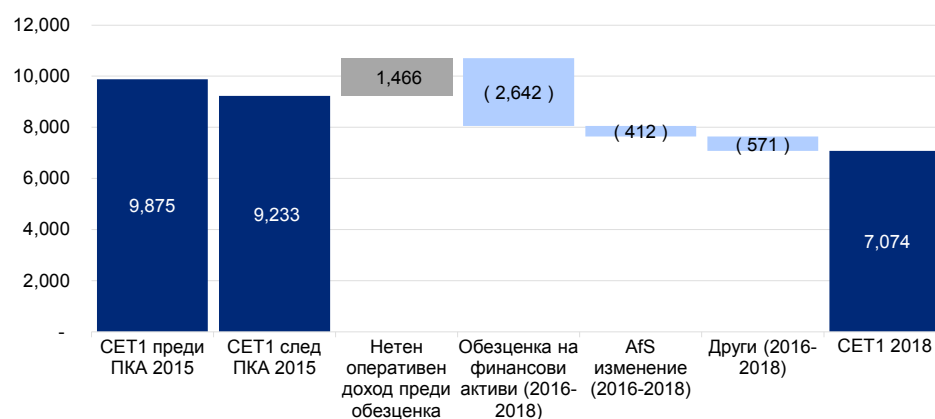
Принос на основни рискове към изменението на CET1% от 2015 след ПКА до 2018 в базисен сценарий

7.2. Утежнен сценарий

Графика 11

Влияние върху капитала в утежнения сценарий на стрес теста (млн.лв.)

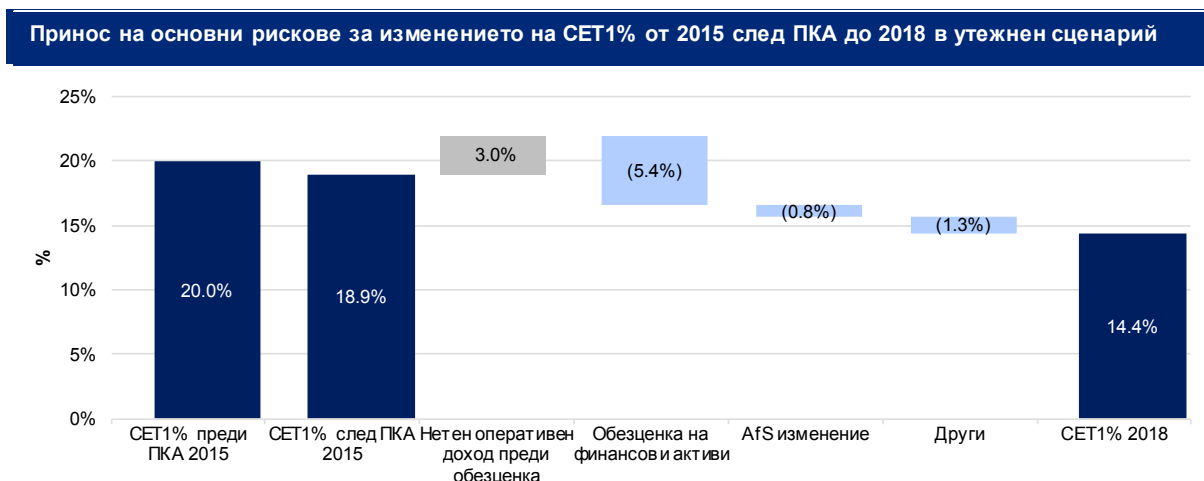

Предвижданото намаление на коефициента на адекватност на базовия собствен капитал от първи ред е резултат от намаление на капитала, като рисковите експозиции се увеличават, но се запазват на нива, близо до тези към 31 декември 2015 г. Понижаващият се коефициент на адекватност на базовия собствен капитал от първи ред произтича главно от загуби по кредитните портфейли. Очакванията при стрес теста са за агрегирана нетна загуба в размер на 1.4 млрд. лв. за периода 2016–2018 г. при утежнения сценарий. Движещите сили за корекцията на базовия собствен капитал от първи ред в периода 2016–2018 г. включват:

- 2.6 млрд. лв. (-5.4 пр.п. ефект върху капитала) от обезценки на финансови активи в резултат от влиянието на кредитния риск;

- 412 млн. лв. (-0.8 пр.п.) от преоценки на портфейла с ценни книжа на разположение за продажба в резултат от влиянието на пазарния риск;
- други ефекти в размер на -1.3 пр.п. (например обезценки на нефинансови активи, промени в рисковите експозиции, намаления на капитала при банките, прилагащи вътрешни модели за кредитен риск);
- 1.5 млрд. лв. (+3 пр.п.) положителен принос на нетния оперативен доход преди обезценки, главно в резултат от нетния лихвен доход.

Графика 12

В рамките на стрес теста при утежнения сценарий съотношението на базовия собствен капитал от първи ред кумулативно в периода 2016–2018 г. се понижи с 4.6 пр.п. от 18.9%, демонстрирайки устойчивостта на банковия сектор в България. Изменението на съотношението на базовия собствен капитал от първи ред при отделните банки е в диапазона от -19.9 пр.п. до +1.6 пр.п.

Допусканията за кредитен шок водят до обезценка на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност, в диапазона от -2.0 пр.п. до -9.4 пр.п. при отделните банки в зависимост от специфичните характеристики на кредитните им портфейли. Кредитният шок е базиран на симулирано равнище на загуба.

В рамките на утежнения сценарий обслужваните кредити за частния сектор намаляват със 17% до 29 млрд. лв. в хоризонта на стрес теста. Кредитите за нефинансови предприятия допринасят за 64% от отчетеното намаление, повлияни от консервативното допускане за влошаване на растежа на реалния БВП с 5.7 пр.п.

При утежнения сценарий се допуска увеличение на натрупаните провизии с 50% до 8.2 млрд. лв. към 31 декември 2018 г. Покритието на необслужвани кредити се подобрява с 1.8 пр.п. до 39.8% към 31 декември 2018 г.

Нетният лихвен доход се понижава с 52% от 2.7 млрд. лв. през 2015 г. до 1.3 млрд. лв. през 2018 г., като спадът при отделните банки варира между

21% и 78%. Поради допускането за *статичен баланс* административните разходи и разходите за амортизация остават без промяна в рамките на хоризонта на стрес теста, което повишава хипотетичното съотношение на разходите към приходите до 78% през 2018 г. спрямо 47% през 2015 г.

7.3. Последващи надзорни мерки

Резултатите от стрес теста ще бъдат вградени в процеса на надзорен преглед и оценка, осъществяван съгласно чл. 79в от ЗКИ. От този процес ще се извлича надзорна оценка за адекватността на оценяването на рисковете, на които конкретната банка е подложена, както и за адекватността на стратегиите, правилата, процедурите и механизмите, прилагани от банката, и на разполагаемите капиталови и ликвидни буфери за управление на тези рискове. Въз основа на тези оценки може да се изискват промени в капиталовите планове, включително и ограничения за разпределяне на дивиденди, или препоръки за формиране на допълнителни капиталови буфери. Прилагането на актуализираните капиталови планове ще започне от 1 януари 2017 г., а в случаите, когато се стига до извод, че печалбите и ограниченията за разпределяне на дивиденди не са достатъчни за достигане в близка перспектива на препоръчаните капиталови буфери, допълнителните мерки ще се изискват в срок до 31 декември 2017 г. При необходимост ще се изискват и промени в бизнес моделите на банките.

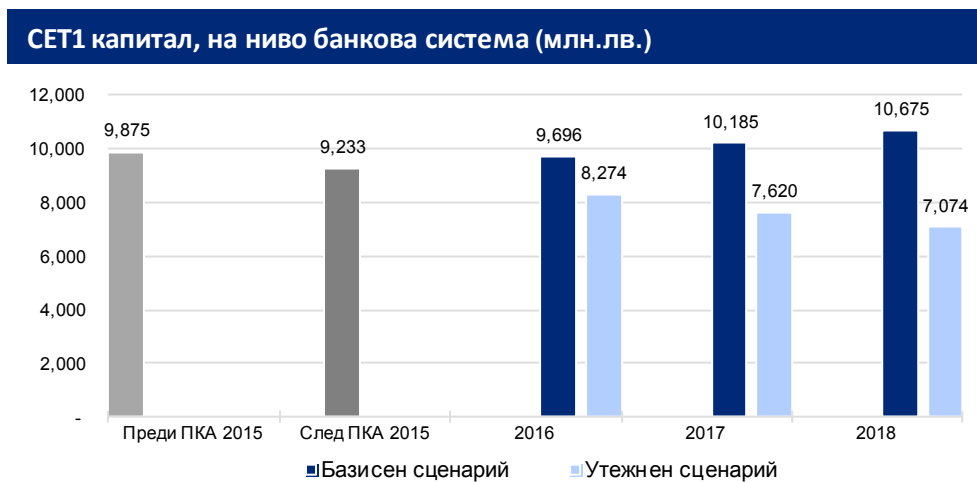
В случаите, когато в резултат от ПКА се изискват конкретни действия за намаляване на рисково претеглените активи и изготвяне на капиталови планове, информация от засиления надзор по чл. 80а от ЗКИ ще се включва допълнително към резултатите от стрес теста в процеса на надзорен преглед и оценка при определянето на изискваните и препоръчвани действия.

През 2017 г. процесът на надзорен преглед и оценка ще включва не само резултатите от мерките, които се препоръчват или изискват в резултат на ПКА/СТ, но също и подготовката на банковата система за прилагане от 1 януари 2018 г. на новия МСФО 9 за отчитане на финансови активи и предварителните оценки за неговото въздействие.

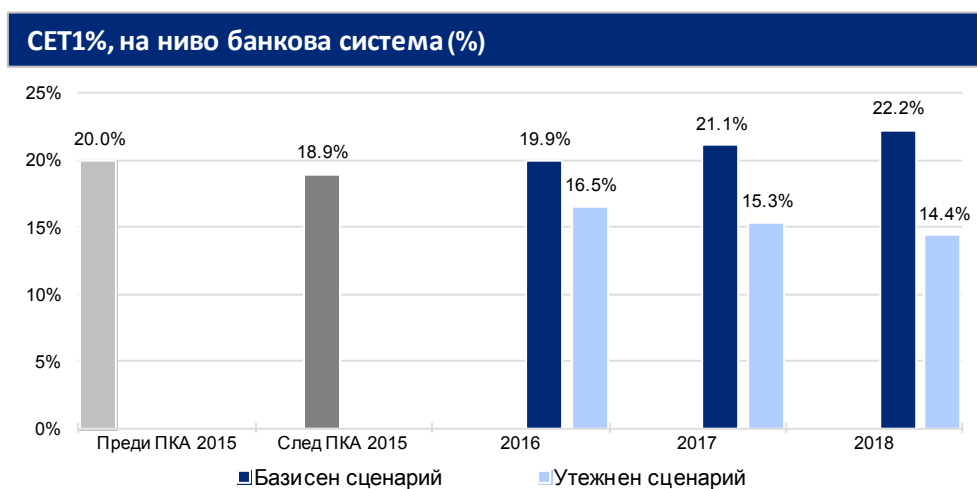
8. Приложения

8.1. Резултати от прегледа на качеството на активите и стрес теста на ниво банкова система

Графика 13

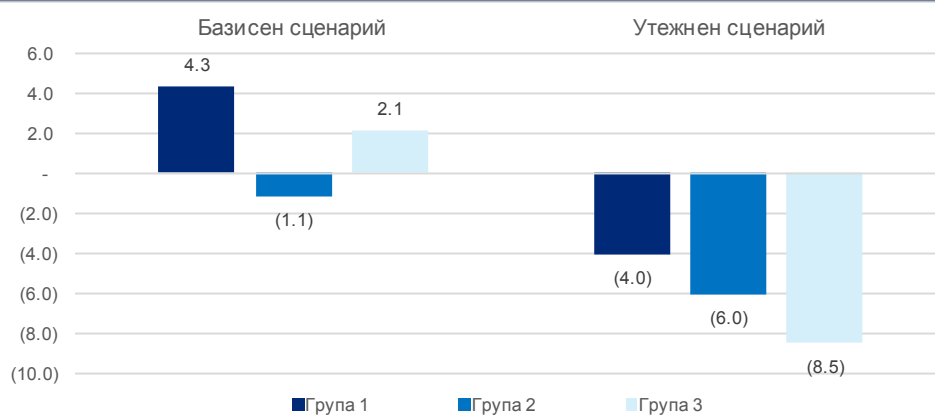

Графика 14

Графика 15

СЕТ1% по банкова група, изменение в пр.п. след корекции от ПКА

8.2. Резултати от прегледа на качеството на активите и стрес теста на индивидуално ниво

Таблица 3

СЕТ1 капитал, индивидуално ниво		
Банка	СЕТ1% 2015 ¹	
	Преди ПКА	След ПКА
УниКредит Булбанк АД	24.4%	24.3%
Банка ДСК ЕАД	17.2%	16.8%
Първа инвестиционна банка АД	11.5%	5.2%
Обединена българска банка АД	26.1%	25.6%
Райфайзенбанк (България) ЕАД	25.4%	25.4%
Юробанк България АД	22.2%	21.0%
Сосиете Женерал Експресбанк АД	14.0%	13.9%
Централна кооперативна банка АД	12.7%	12.8%
Банка Пиреос България АД	23.2%	22.7%
СиБанк ЕАД	17.5%	17.5%
Алианц банк България АД	16.9%	16.9%
Инвестбанк АД	14.6%	6.3%
Българска банка за развитие АД	53.2%	53.9%
ПроКредит Банк (България) ЕАД	17.1%	17.1%
Общинска банка АД	16.1%	16.0%
Интернешънъл асет банк АД	14.8%	14.5%
Българо-американска кредитна банка АД	21.4%	20.9%
Търговска банка Д АД	20.1%	19.9%
Ти Би Ай Банк ЕАД	20.5%	20.5%
Токуда банк АД	20.8%	19.4%
Търговска банка Виктория ЕАД	7.4%	24.5%
Тексим Банк АД	19.6%	19.6%

¹ СЕТ1% са представени на ниво банка (индивидуално ниво). Минималното нормативно изискуемо СЕТ1% съотношение според регламент CRR е 4.5%

² Резултатите за Търговска банка Виктория отразяват увеличаване на капитал от 30 млн. лв. през първо тримесечие на 2016 г.

Таблица 4

СЕТ1% изменения според базисен и утежнен сценарий						
Банка	Базисен Δ (пр.п.)			Утежнен Δ (пр.п.)		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
УниКредит Булбанк АД	1.9	4.5	7.3	-5.4	-6.2	-6.0
Банка ДСК ЕАД	-0.3	-0.3	-0.1	-1.3	-1.3	-1.4
Първа инвестиционна банка АД	1.5	3.1	4.7	-4.3	-8.3	-12.1
Обединена българска банка АД	1.1	4.8	8.4	-0.1	0.1	0.2
Райфайзенбанк (България) ЕАД	1.5	0.7	-0.3	-2.3	-3.1	-3.0
Юробанк България АД	1.8	3.7	6.1	-0.5	-0.8	-1.3
Сосиете Женерал Експресбанк АД	2.2	4.1	5.9	0.1	0.3	0.4
Централна кооперативна банка АД	0.3	0.7	1.1	-2.4	-4.5	-6.3
Банка Пиреос България АД	-1.2	-2.3	-3.5	-3.2	-6.7	-9.9
СиБанк ЕАД	1.1	1.9	2.7	-1.7	-2.4	-2.6
Алианц банк България АД	-0.5	0.1	-0.8	-1.2	-1.4	-1.7
Инвестбанк АД	-2.5	-5.2	-7.9	-4.9	-9.8	-14.0
Българска банка за развитие АД	0.7	1.5	2.1	-1.3	-0.7	-0.7
ПроКредит Банк (България) ЕАД	3.1	3.0	2.8	-0.3	-0.5	-0.7
Общинска банка АД	1.2	1.0	1.0	-3.6	-6.8	-9.5
Интернешънъл асет банк АД	-1.3	-3.4	-5.5	-3.5	-7.4	-10.8
Българо-американска кредитна банка АД	0.6	-0.3	-1.4	-3.0	-6.2	-8.9
Търговска банка Д АД	-0.6	-0.5	0.5	-3.9	-5.0	-6.2
Ти Би Ай Банк ЕАД	8.7	15.8	23.1	0.8	1.3	1.6
Токуда банк АД	-0.3	-0.5	-0.6	-7.3	-13.2	-18.5
Търговска банка Виктория ЕАД	-5.9	-11.9	-18.0	-6.8	-13.4	-19.9
Тексим Банк АД	-1.5	-3.0	-4.5	-5.3	-9.1	-12.8

¹ СЕТ1% са представени на ниво банка (индивидуално ниво)

² Резултатите за Търговска банка Виктория отразяват увеличаване на капитал от 30 млн. лв. през първо тримесечие на 2016 г.

³ Случаите на положителни отклонения в утежнения сценарий са следствие на хипотезата за статичен баланс и нетен лихвен доход, надхвърлящ разходите за обезценка.

Таблица 5

Разпределение на базовия собствен капитал от първи ред и покритие на капиталовите буфери (хил. лв.)¹

Име на банката	Превъзхождение на базисен собствен капитал		Превъзхождение на базисен собствен капитал, намален с капиталовото покритие на Т1 и Т2		Необходимост от корекции		Изискуеми капиталови буфери		Превъзхождение на наличния базов собствен капитал		Мерки за покритие с допълнителни капиталови буфери	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1 УниКредит Булбанк АД	1 803 437	1 471 397	-	-	558 638	912 760	-	-	247 713	-	-	-
2 Банка ДСК ЕАД	821 540	607 810	-	-	360 096	247 713	-	-	205 701	-	-	-
3 Първа инвестиционна банка АД ²	430 823	427 391	283 513	-	349 579	-	-	-	-	-	-	-
4 Обединена българска банка АД	951 900	885 853	-	-	242 170	643 683	-	-	458 191	-	-	-
5 Райфайзенбанк (България) ЕАД	684 518	636 019	-	-	177 828	371 607	-	-	8 426	-	-	-
6 Юробанк България АД	615 287	563 070	-	-	191 463	371 607	-	-	2 879	-	-	-
7 Сосиете Женерал Експресбанк АД	327 423	217 711	-	-	209 285	8 426	-	-	175 804	-	-	-
8 Централна кооперативна банка АД	215 351	169 821	-	-	166 942	2 879	-	-	58 330	-	-	-
9 Банка Пиреос България АД	315 301	286 434	4 784	-	79 877	175 804	-	-	35 624	-	-	-
10 СиБанк ЕАД	189 037	138 206	-	-	58 397	58 397	-	-	66 252	-	-	-
11 Алианс банк България АД	131 183	94 021	-	-	89 164	33 275	-	-	515 414	-	-	-
12 Инвестбанк АД ²	122 141	122 141	-	-	66 352	-	-	-	29 243	-	-	-
13 Българска банка за развитие АД	623 991	581 767	-	-	47 834	29 243	-	-	21 595	-	-	-
14 Прокредит Банк (България) ЕАД	107 517	77 077	-	-	26 036	27 122	-	-	56 904	-	-	-
15 Общинска банка АД	54 732	47 631	-	-	31 459	29 548	-	-	23 563	-	-	-
16 Интернешънъл асет банк АД	59 136	58 582	-	-	39 422	29 548	-	-	13 306	-	-	-
17 Българо-американска кредитна банка АД	121 413	96 326	-	-	24 722	29 548	-	-	6 806	-	-	-
18 Търговска банка Д АД	70 001	54 269	-	-	21 661	23 563	-	-	10 282	-	-	-
19 Ти Би Ай Банк ЕАД	58 473	45 224	-	-	11 315	13 306	-	-	-	-	-	-
20 Токуда банк АД	33 520	26 319	1 698	-	6 806	-	-	-	-	-	-	-
21 Търговска банка Виктория ЕАД ³	3 689	3 689	-	-	7 192	-	-	-	-	-	-	-
22 Тексим Банк АД	18 984	17 474	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Бележки

- По Регламент № 575/2013. В таблицата са посочени данните, които фирмите за индивидуално оповестяване на резултатите по банки.
- Банките, за които е необходимо да осигурят покритие на допълнителните изискувания за капиталови буфери след отразяване на нетните резултати от ПКА, са представени или плановете за запазване на капитала съгласно изискуванията на чл. 17 от Наредба 8.
- Търговска банка Виктория ЕАД е осигуряла покритие на допълнителните изискувания за капиталови буфери посредством увеличаване на базисния собствен капитал с 30 млн. лв. през м. февруари 2016 г.
- 2.5% предпазен капиталов буфер и 3% буфер за системен риск.

Бележки по регулаторните изискувания

- Колона 1 представя превъзходното на базовия собствен капитал (обикновени акции, капиталови резерви и неразпределена печалба) над изискуемия минимум от 4.5%.
- Колона 2 отразява корекциите за покриване на другите регулаторни капиталови изискувания, произтичащи от естеството на капиталовата структура и използването на други допустими инструменти.
- Колона 3 представя нетния ефект от корекциите от ПКА със заделените обезценки и текущия доход на банките към 30 юни 2016.
- Колона 4 представя националните изискувания за поддържане на допълнителни капиталови буфери.
- Колона 5 представя превъзходното на базовия собствен капитал след отразяване на всички корекции.
- Колона 6 представя необходимите мерки за възстановяване на капиталовите буфери.